

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐ

— ♦ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 — ♦

โดย

กลุ่มงานวินัยและนิติการ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารราชการ ความน่าเชื่อถือของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนความเชื่อมั่นของประชาชน โดยเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยและสาเหตุที่หลากหลาย มีความซับซ้อน และยากต่อการค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ดังนั้น การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับการคาดการณ์ วิเคราะห์ และกำหนดมาตรการป้องกันล่วงหน้า เพื่อควบคุม ลด หรือป้องกันโอกาสที่จะเกิดการทุจริตและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อหน่วยงาน

การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้หน่วยงานสามารถค้นหา วิเคราะห์ และประเมินเหตุการณ์หรือปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนสามารถกำหนดมาตรการควบคุมและแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดโอกาสและผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงหน้า โดยบูรณาการการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงานประจำของหน่วยงาน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต จึงได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน ๔ ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ ความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณ และความเสี่ยงด้านการบริหารงานบุคคล รวมทั้งกำหนดมาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อลดข้อผิดพลาดหรือลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป โดยดำเนินการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในด้านที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดมาตรการและแนวทางในการควบคุม ป้องกัน และบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันและลดโอกาสการเกิดการทุจริต ลดข้อผิดพลาดและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้การปฏิบัติราชการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยาเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

กลุ่มงานวินัยและนิติการ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา
กรกฎาคม ๒๕๖๙

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความเสี่ยงการทุจริต	๑
๒. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
๓. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๑
๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๑
๕. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	๑
๖. เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒
๑. การระบุความเสี่ยง	๒
๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๓
๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง	๕
๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง	๖
- ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	๖
- กระบวนการที่มีความเสี่ยงการทุจริต	๖
- ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	๖
- มาตรการ/แนวทาง ควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๖
๕. แผนบริหารความเสี่ยง	๘
ภาคผนวก	๑๒

เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

๒. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยง มาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่ การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๓. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการ รับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือ แรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับ ควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

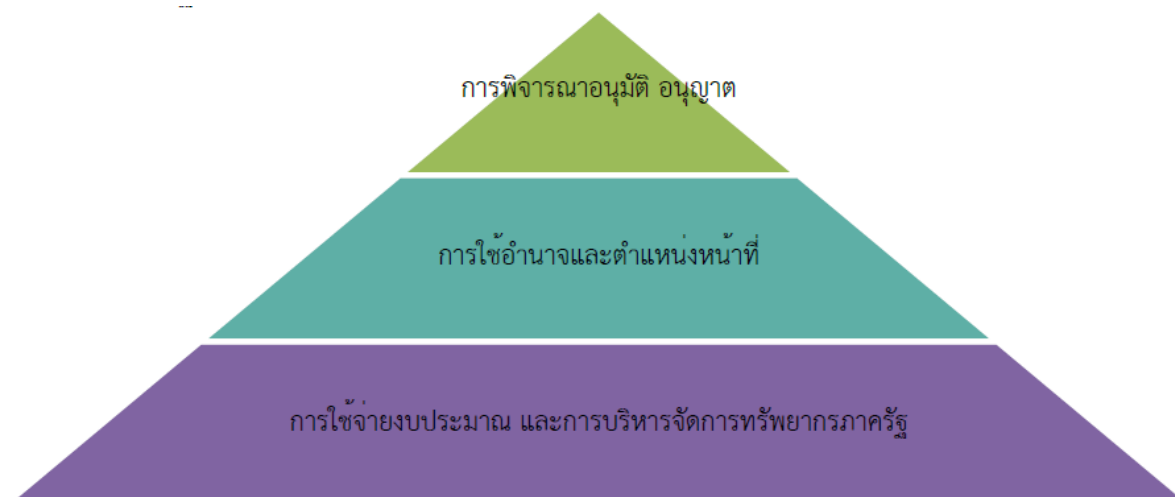
๕. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

๖. เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

๑	• การระบุความเสี่ยง
๒	• การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
๓	• เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
๔	• การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
๕	• แผนบริหารความเสี่ยง

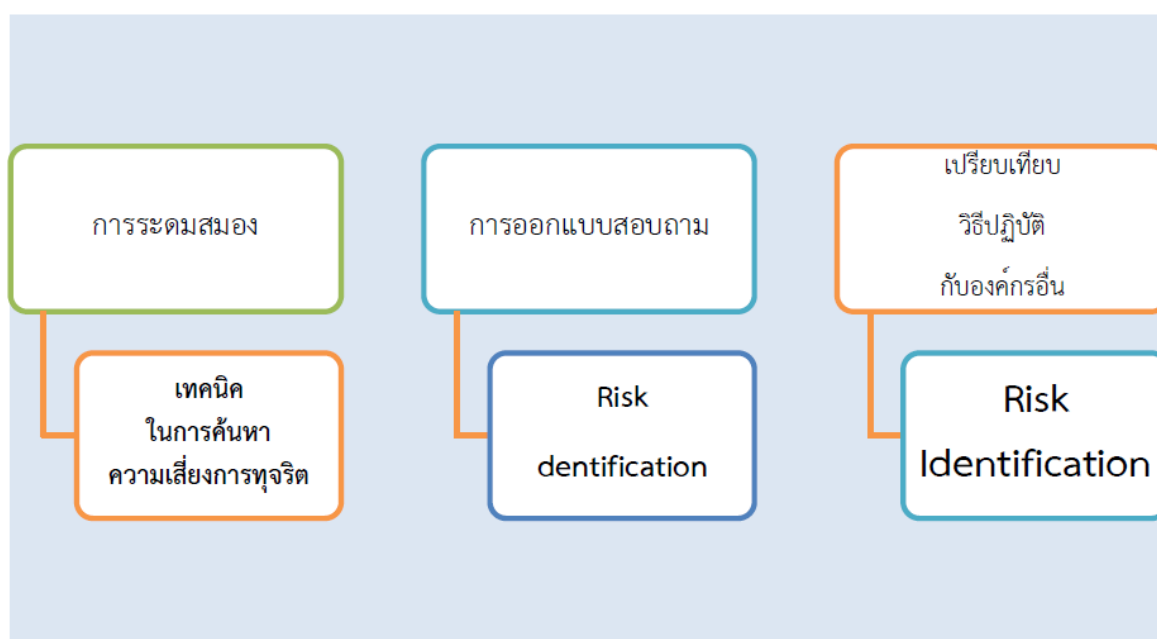
๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อม ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบาย รายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้อง คำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการ ดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไข

ความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประเมินการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

● **สถานะสีเขียว** : ความเสี่ยงระดับต่ำ

● **สถานะสีเหลือง** : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวัง

ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

● **สถานะสีส้ม** : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

● **สถานะสีแดง** : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood)

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood)

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสดังขึ้นเป็นประจำ หรือ มีโอกาสดังขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสดังขึ้นบ่อยครั้ง หรือ มีโอกาสดังขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสดังขึ้นบางครั้ง หรือ มีโอกาสดังขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสดังขึ้นน้อยครั้ง หรือ มีโอกาสดังขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสดังขึ้นได้ยาก หรือ มีโอกาสดังขึ้น ๑ ครั้ง/ปี

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact)

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบทางการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก หรือไม่สามารถ บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากกว่า ๓ เดือน แต่ไม่เกิน ๖ เดือน
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐ – ๕,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน
๑	น้อยมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐ หรือน้อยกว่า	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไม่เกิน ๑ เดือน

3. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

กำหนดระดับความเสี่ยง(Degree of Risk) โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต(Likelihood) คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้ เป็น 4 ระดับและจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Map)

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต} \times \text{ระดับความรุนแรงของผลกระทบ}$$

$$\text{Degree of Risk} = \text{Likelihood} \times \text{Impact}$$

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙ - ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๔ - ๘
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑ - ๓

แผนภูมิความเสี่ยง(Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง(Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	กระบวนการหรือ โครงการที่มี ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรง ของความเสี่ยง การทุจริต (โอกาส x ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทาง ควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
1.การอนุมัติ อนุญาต	การออกใบอนุญาตจัดตั้ง โรงเรียนเอกชน อาจมี การเอื้อประโยชน์ให้กับ ผู้ขออนุญาตบางราย ที่คุณสมบัติไม่ถูกต้อง ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์	2x4 (ปานกลาง)	1. ประกาศนโยบาย No Gift Policy ให้บุคลากรทุกระดับถือ ปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด 2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด วัฒนธรรมองค์กรที่ดำเนินงาน ด้วยหลัก ธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรมของ ข้าราชการ และ ศีลธรรมอันดี 3. จัดให้มีช่องทางการร้องเรียน การ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แบบเปิดกว้าง
2.การใช้อำนาจและ ตำแหน่งหน้าที่	การใช้ดุลพินิจในการ อนุมัติ หรือ ยกเว้น ระเบียบฯ ที่เอื้อ ประโยชน์มีผลประโยชน์ ทับซ้อน	3x4 (สูง)	1. ประกาศนโยบาย No Gift Policy ให้ บุคลากรทุกระดับถือ ปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด 2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด วัฒนธรรมองค์กรที่ดำเนินงาน ด้วยหลัก ธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรมของ ข้าราชการ และ ศีลธรรมอันดี 3. จัดให้มีช่องทางการร้องเรียน การ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แบบเปิดกว้าง
3.การใช้จ่ายงบประมาณ	การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝง หรือที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่าย งบประมาณที่ไม่คุ้มค่า โปร่งใส	4x5 (สูงมาก)	1.อบรมความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการ ป้องกันการทุจริต 2. ประกาศนโยบาย No Gift Policy ให้ บุคลากรทุกระดับถือ ปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด 3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด วัฒนธรรมองค์กรที่ดำเนินงาน ด้วยหลัก ธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรมของ ข้าราชการ และ ศีลธรรมอันดี 4. จัดให้มีช่องทางการร้องเรียน การ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แบบเปิดกว้าง

ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	กระบวนการหรือ โครงการที่มี ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความรุนแรง ของความเสี่ยง การทุจริต (โอกาส x ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทาง ควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
			5. เปิดเผยข้อมูลโครงการบนเว็บไซต์ หน่วยงานเพื่อสามารถตรวจสอบได้อย่าง เปิดเผย
4.การบริหารงานบุคคล	1) การคัดเลือกลูกจ้าง เข้าทำงานในหน่วยงาน 2) การประเมินผลการ ปฏิบัติงานเพื่อเลื่อน เงินเดือน	4x4 (สูงมาก)	1.การกำหนดหลักเกณฑ์ในการ บริหารงานบุคคลที่ชัดเจนและเป็น รูปธรรม 2. ประกาศนโยบาย No Gift Policy ให้ บุคลากรทุกระดับถือ ปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด 3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด วัฒนธรรมองค์กรที่ดำเนินงาน ด้วยหลัก ธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรมของ ข้าราชการ และ ศีลธรรมอันดี 4. จัดให้มีช่องทางการร้องเรียน การ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แบบเปิดกว้าง

[illegible]

[illegible]

การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต ปี 2569
 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา
 ความเสี่ยง : การบริหารงานบุคคล

กระบวนการที่มี ความเสี่ยงการ ทุจริต	มาตรการ/แนวทาง ควบคุมความเสี่ยงการ ทุจริต	กิจกรรม/วิธีการ ดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ											หมายเหตุ	
			ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙												
			ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.
1)การเรียกรับเงินหรือ ผลประโยชน์เพื่อรับ พนักงานจ้างเข้า ทำงาน 2)การประเมินผลการ ปฏิบัติงานเพื่อเลื่อน เงินเดือนไม่เป็นธรรม	1.การกำหนดหลักเกณฑ์ใน การบริหารงานบุคคลที่ ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 2.ประกาศมาตรการ นโยบายต่อต้านการรับ สินบนหรือผลประโยชน์ อื่นใดเพื่อป้องกันผล ประโยชน์ทับซ้อนและ การทุจริตประพฤติมิชอบ	1.ดำเนินการกำชับ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตาม ระเบียบ และ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างเคร่งครัด													

หน่วยงานรับผิดชอบประเมินความเสี่ยง : กลุ่มงานวินัยและนิติการ

ชื่อผู้รายงาน : นางสาววันทนี โนวิชัย ตำแหน่ง นิติกรชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก

ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริต

ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

- เจ้าหน้าที่ของรัฐ สมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างเหมาของหน่วยงานเป็นตัวแทนการยื่นคำขอจดทะเบียน ในการ ขออนุมัติ อนุญาต โดยเรียกรับผลประโยชน์หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อสิทธิพิเศษ
- การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- การใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- การตรวจเอกสารไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้
- การเก็บเรื่องไว้ไม่แจ้งผู้ประกอบการ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์
- การพิจารณาตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ
- ในขั้นตอนการพิจารณาตรวจสอบตามปกติจะมีการใช้เวลาในการพิจารณาตรวจสอบ ๑ วัน แต่ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นจะต้องทำการพิจารณาเกิน ๑ วันทำการ เช่น กรณีมีความจำเป็นต้องมีการนัดหมายกับผู้ขอรับใบอนุญาตเพื่อลงพื้นที่ทำการตรวจสอบสถานประกอบการ ก่อนพิจารณา ออกใบอนุญาต มีความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่อาจอาศัยช่องว่างหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อาจเรียกรับในขั้นตอนของการพิจารณา
- การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต อาจมีคณะกรรมการบางท่านเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางราย ที่คุณสมบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์
- เจ้าหน้าที่ของรัฐทำการการปลอมแปลงเอกสารการเบิกจ่าย เช่น ปลอมลายมือชื่อ แก้ไขแบบสำรวจ แก้ไขใบสำคัญรับเงิน มีการใช้หลักฐานเท็จ ใช้บัตรประชาชนของบุคคลที่เสียชีวิตหรือบัตรประชาชนหมดอายุ เป็นต้น

๒. ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

- การเปลี่ยนแปลงข้อกล่าวหา (ฐานความผิด) จากหนักเป็นเบา หรือจากเบาเป็นหนัก
- การบิดเบือนข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนคดีอาญา
- การใช้ตัวกลางในการรับเงินพิเศษ หรือ เก็บเงินรายเดือน กับผู้ประกอบการต่าง ๆ
- การใช้ดุลพินิจในการ อนุมัติ หรือ ยกเว้นระเบียบฯ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- การให้ทุนสนับสนุนการศึกษา วิจัยต่าง ๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์
- การแต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการต่าง ๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์
- ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล เช่น การซื้อ ขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบ การแต่งตั้ง โยกย้าย การดำเนินการวินัย เป็นต้น
- การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน/การเรียกเงินค่าแรกเข้า (แป๊ะเจี๊ยะ) เพื่อแลกกับการเข้าเรียนในโรงเรียน

- ใช้อำนาจในการแจกจ่าย จัดสรรงบประมาณ ลงพื้นที่ หรือจัดทำโครงการ ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือมีการแลกรับผลประโยชน์ในภายหลัง
- ผู้บังคับใช้กฎหมาย นำตัวบทกฎหมายไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๓. ตัวอย่าง รูปแบบความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

- ผู้ใช้น้ำมันรถยนต์ราชการ นำน้ำมันไปใช้ส่วนตัว เช่น การดูดน้ำมันไปใช้ส่วนตัวระหว่างทาง หรือเติมน้ำมันไม่ครบตามใบสั่งจ่าย ส่วนน้ำมันที่เหลือนำใส่ถังหรือทอนเป็นเงินสด โดยเจ้าหน้าที่ร่วมมือกับผู้ประกอบการ
- เบิกเงินราชการตามสิทธิเป็นเท็จ เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าเช่าบ้าน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก
- ยักยอกเงินหลวง ปลอมแปลงเอกสารในการเบิกจ่าย
- การสืบราคาที่กำหนดว่าต้อง ๓ ราย ขึ้นไป อาจไม่มีการสืบราคาจากผู้ประกอบการจริง
- ในการกำหนด TOR การจัดซื้อ จัดจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การออกแบบโครงสร้าง มีการกำหนดขอบเขตงาน หรือ เนื้องาน ที่เกินความจำเป็น (Over Designs) เพื่อให้มีการประมาณการราคา ในส่วนนี้โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน
- คณะกรรมการกำกับการจ้างที่ปรึกษา / คณะกรรมการตรวจรับงาน มีการตรวจรับในแต่ละงวดงานหลายครั้ง เกินความจริง เพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม หรือมีการถ่วงเวลาในการเรียกเก็บ ทั้งที่ไม่มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ
- คณะกรรมการ หรือ อนุกรรมการต่าง ๆ ของหน่วยงานมีการประชุมที่เกินความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม
- การจัดโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝง หรือที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า โปร่งใส
- มีการใช้ดุลพินิจในเบิกจ่ายค่าวิทยากรบุคคลภายนอก ที่สูงโดยมีผลประโยชน์แอบแฝง
- การกำหนดราคากลางไม่ใช่ค่า K มาปรับ
- ผู้รับจ้างขออนุมัติใช้วัสดุ แต่ไม่ได้นำวัสดุที่ขออนุมัติมาใช้
- มีการล่อลวงสเปควัสดุที่ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน
- การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง
- คณะกรรมการ ไม่ได้ออกไปดูสถานที่ก่อสร้าง แต่จะมีการเจรจากับผู้รับเหมาโดยใช้ข้อมูลตามที่ผู้รับเหมาแจ้ง แล้วจึงไปทำการตรวจรับงานก่อสร้าง
- มีการให้สินบน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรอง ซึ่งจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา
- มีการประสานกับบริษัท หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริงแต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็น ผู้กำหนด การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด TOR เป็นเพียงการดำเนินการตามรูปแบบของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชน
- การใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและผู้รับจ้างโดยวิธีพิเศษ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา กลุ่มบริหารงานบุคคล งานวินัยและนิติการ

ที่ ศธ ๐๒๐๘๘.๐๐๒/๓๗๖

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๙

เรื่อง การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดพะเยา

ด้วย กลุ่มงานวินัยและนิติการ กลุ่มบริหารงานบุคคล ได้จัดทำข้อมูลการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพะเยา จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ (๒) ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ (๓) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารงานบุคคล ในการประเมินนี้ ประกอบด้วย รายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
- (๒) การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
- (๓) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- (๔) การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
- (๕) การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาววันทนี โนวชัย)

นิติกรชำนาญการพิเศษ

เสนอศึกษาธิการจังหวัดเพื่อโปรดพิจารณา
☐ เห็นควรอนุมัติ
☐ เห็นควรอนุญาต
☐ เห็นควรพิจารณาคำเป็นการตามเสนอ
☒ เห็นควรพิจารณาสั่งการ
☐ เห็นควรรวมเรื่อง

(นายวิชัย แสงอาคม)

รองศึกษาธิการจังหวัดพะเยา

☐ ทราบ
☐ แจ้ง
☐ มอบ
☐ เห็นชอบ
☐ อนุมัติ/อนุญาต
☒ ดำเนินการตามเสนอ
☐ ลงนามแล้ว
☐ อื่นๆ
ลงชื่อ
(..(นายวิชัย แสงอาคม)..)

ศึกษาธิการจังหวัดพะเยา